

Förslag till

GALTÖ NATURRESERVAT I
HELGASJÖN

Galtö med klippstrand mot nordost

Foto: Lars Andersson

VÄXJÖ KOMMUN
TEKNISKA FÖRVALTNINGEN
2007

Förslaget är framtaget med stöd av lokala naturvårdssatsningen LONA.

Bildande av naturreservatet Galtö i Helgasjön, Växjö kommun

Kommunstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken, att nedan beskrivet område ska vara naturreservat. Området anges med markerad gränslinje på bifogad beslutskarta, bilaga 2. Naturreservatet ska heta Galtö naturreservat.

Syftet med Galtö naturreservat är att bevara dess karaktär av orördhet med höga naturvärden hos växt- och djurliv, samt att främja allmänhetens tillgång och möjlighet till upplevelse av området.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar kommunstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet, se nedan under RESERVATSFÖRESKRIFTER.

Kommunstyrelsen fastställer den till beslutet bifogade SKÖTSELPLANEN för naturreservatets långsiktiga vård, bilaga 3.

Kommunstyrelsen beslutar att Tekniska nämnden ska förvalta naturreservatet.

Beslutet gäller från den dag det har vunnit laga kraft.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A.Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden i naturreservatet.

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk genom att bortföra stående, liggande död eller döende ved,
Undantag: träd som utgör säkerhetsrisk får fällas/flyttas i områden där många besökare vistas.
2. gräva, spränga, borra, schakta, dränera, utfylla eller utföra annan åtgärd som förändrar områdets topografi,
3. bedriva täktverksamhet i någon form,
4. anordna upplag annat än tillfälligt för reservatets skötsel,
5. uppföra byggnad eller annan anläggning,
6. använda kemiska bekämpningsmedel,
7. dra fram mark- eller luftledning.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång.

Markägare förpliktas tåla att följande anordningar iordningsställs:

1. Utmärkning av reservatsgräns och information om reservatet,
2. Iordningställande av anordningar för allmänheten i form av eventuella strövstigar, rastplats, eldstad m.m,
3. Åtgärder för vetenskaplig undersökning som i förväg godkänts av kommunen,

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom området (gäller för allmänheten)

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. framföra motordrivet fordon ,
 2. samla in kärlväxter, lavar, mossor, svampar och insekter eller andra djur med undantag för plockning av bär och svamp för husbehov,
 3. störa djurlivet, exempelvis genom närgånget uppträdande vid boplatser eller motsvarande,
 4. göra upp eld, annat än på i iordningsställd eldplats, på nordöstra delen av ön
 5. sätta upp tavla, skylt, plakat, affisch, inskrift eller liknande anordning,
- Från föreskrifterna C 2, 3 och 5 undantas åtgärder för vetenskaplig undersökning, som i förväg godkänts av kommunen.

Föreskrifterna under A, B och C utgör inte hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel. (Se skötselplan, bilaga 3)

Föreskrifterna under C träder i kraft den dag som framgår av kungörandet i länets författningssamling och i ortstidning. Föreskrifterna gäller även om de överklagas.

Utöver ovan angivna föreskrifter gäller annan lagstiftning bl.a. miljöbalken, jaktlagstiftning, terrängkörningslagen och kulturminneslagen.

ADMINISTRATIVA DATA

Namn:	Galtö
Län:	Kronoberg
Kommun:	Växjö
Församling:	Tjureda
Läge:	Ö i den nordvästra delen av Helgasjön.
Gränser:	Se beslutskarta, bilaga 2
Areal:	Land 6,9 ha Vatten 0
Fastighet:	Skälsnäs 1: 2
Markägare:	Växjö kommun
Förvaltare:	Växjö kommun, Tekniska nämnden
Ekonomisk karta:	07926, 07936
Topografisk karta:	Växjö 5E SO
Naturgeografisk region:	Sydöstra Smålands skogs- och sjörika slättområden
Riksintresse:	Nej

BESKRIVNING AV OMRÅDET

En knappt 7 hektar stor ö i nordvästra delen av Helgasjön. Ön är utsträckt i nordväst-sydöstlig riktning och är 700 m lång och runt 100 m bred. Inlandsisen har format ön med hällar och branta stränder i norr. Ett tunt moräntäcke på mitten av ön och med sandavlagringar från inlandsisen som svallats ut i sydligaste delen av ön. Detta gör att de nordligaste två tredjedelarna av ön är torr och präglas av en tydlig höjdrygg på över 10m över sjöytan. Den sydligaste tredjedelen är lägre och planare samt delvis fuktig med ispressade strandvallar mot vattnet. Ön täcks främst av granskog som delvis har "naturskogskaraktär". Floran och faunan är intressant med många arter knutna till äldre barrskogar. Öns utsatta läge i Helgasjön och dess geologiska historia påverkar stark skogen och vegetationens sammansättning.

För mer detaljerad beskrivning av naturvärden och friluftsliv, se skötselplanen.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Galtö inköpes 1994 av Växjö kommun i samband med fastighetsförsäljning av dåvarande ägaren AssiDomän AB. Naturvårdsverket bidrog då med 110 000 kr på villkor att kommunen skyddar ön som naturreservat med syfte att skogen ska lämnas för fri utveckling. Om naturreservatet senare upphävs eller om fastigheten säljs ska bidraget återbetalas till staten. Det förutsattes också att förvaltningen av naturreservatet ska bekostas av kommunen. I översiktsplan för Växjö kommun 2006 är ön upptaget som område för blivande naturreservat.

MOTIVERING

Galtö är en ö med stora biologiska, geologiska, pedagogiska och friluftsmässiga värden. Öns största biologiska värde är dess orördhet, med gammal granskog som har vitt skild karaktär på olika delar av ön. Galtö är därmed en mycket bra ö för att visa på hur olika faktorer som vind, jordmån och vattentillgång spelar för roll för skogens utseende och artsammansättning i form av träd, svampar, örter, mossor, lavar och insekter. I skogen finns flera arter mossor, lavar och svampar som signalerar värdefulla barrskogsmiljöer som exempelvis stor revmossa, blåmossa, vedticka, korallav och västlig hakmossa. Även fågellivet är rikt med häckande arter som fiskgjuse och lärkfalk. Stränder hyser på sina platser mycket död ved av lövträd vilket gör att den rödlistade mindre hackspetten förekommer. Efter stormen Gudrun finns ett större område med vindfälld granskog mitt på ön.

Galtö är ett område med naturvärden enligt skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

Galtö med omgivningar har i länets naturvårdsprogram erhållit klass 1 i en tregradig skala, där klass 1 är det högsta naturvårdsvärdet. Speciellt stora är de biologiska och landskapsmässiga värdena.

Galtö är ett viktigt område för friluftslivet med bl.a. en populär badstrand och tilläggsplats för fritidsbåtar samt regelbundna besök av ångaren Thor.

UPPLYSNINGAR

Delgivningssätt

Beslutet skall kungöras i länets författningssamlingar samt i Smålandsposten.

BILAGOR

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Skötselplan inklusive karta

Beslutskarta bilaga 2

SKÖTSELPLAN FÖR GALTÖ NATURRESERVAT I VÄXJÖ KOMMUN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BESKRIVNINGSDDEL

1. SYFTE MED RESERVATET
2. ADMINSTRATIVA DATA
3. HISTORISK OCH NUVARANDE MARKANVÄNDNING
4. OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN
5. GENOMFÖRDA INVENTERINGAR OCH DOKUMENTATION

PLANDEL

6. SKÖTSELOMRÅDEN
7. BRÄNDER , STORM, ÖVERSVÄMNINGAR
8. UTMÄRKNING
9. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING
10. SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV SKÖTSELÅTGÄRDER
11. ANSVAR FÖR SKÖTSEL, DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER,
12. REVIDERING AV SKÖTSELPLAN
13. BILAGOR

BESKRIVNINGSDDEL

1. SYFTE MED RESERVATET

Syftet med naturreservatet Galtö är att bevara dess karaktär av orördhet med höga naturvärden hos växt- och djurliv, samt att främja allmänhetens tillgång och möjlighet till upplevelse av området.

ADMINISTRATIVA DATA

Namn:	Galtö
Län:	Kronoberg
Kommun:	Växjö
Församling:	Tjureda
Läge:	Ö i den nordvästra delen av Helgasjön.
Gränser:	Se beslutskarta, bilaga 2
Areal:	Land 6,9 ha Vatten 0 ha
Fastighet:	Skälsnäs 1: 2
Markägare:	Växjö kommun
Förvaltare:	Växjö kommun, Tekniska nämnden
Ekonomisk karta:	07926, 07926
Topografisk karta:	Växjö 5E SO
Naturgeografisk region:	Sydöstra Smålands skogs- och sjörika slättområden

Tabell 1. Prioriterade bevarandevärden

Markslag	Skogsmark
Naturtyp	Barrskog
Strukturer	Gamla träd, död ved, hållmarker,
Arter	lavar, mossor och tickor i gammal skog, rovfåglar
Friluftsliv	Orördhet, information, bad

Tabell 2. Naturtyper enligt nuvarande förhållande och enligt bevarande målen

Naturtyp	Areal enligt nuvarande förhållanden (ha)	Areal enligt bevarandemålen (ha)
Granskog	6,5	6,5
Lövsumpskog	0,4	0,4

3. HISTORISK OCH NUVARANDE MARKANVÄNDNING

Galtö har sannolikt tidigare använts för visst utmarksbete, då det finns enstaka gamla enbuskar och flera hävdgynnade växtarter främst på den norra delen av ön. Idag är området opåverkat av människan förutom den påverkan som tillfälliga besökare kan utgöra.

4. OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN

Galtö's största bevarandevärden ligger främst i dess orördhet, samt variationsrika skogsmiljö, som är ett resultat av öns inlandsispräglade geologi och dess utsatthet för väder och vind.

4.1 Biologiska värden

De största biologiska värdena på Galtö är knutna till den orörda barrskogen med förekomst av ett flertal arter som signalerar höga naturvärden som stor revmossa, västlig hakmossa, vedticka, blåmossa, vågig sidenmossa och korallav. Fågellivet är rikt med typiska barrskogsarter som tofsmes, talltita och trädkrypare, dessutom häckar rovfåglar som lärkfalk och fiskgjuse. Den rika tillgången på död ved även av lövträd gör att den rödlistade mindre hackspetten förekommer. Floran i granskogen är ganska trivial med ljung, kråkbär, blåbär och örnbräken som dominerande arter. På hållmarker förekommer dock en del hävdgynnade arter som ängsvädd, pillerstarr, blodrot och smultron. Floran längs stränderna är ganska rik med bl.a. arter som notblomster, rosenoxbär, stor igelknopp och topplösa. Krypgranar ger en speciell karaktär åt öns norra del.

4.2 Geologiska värden

Ön har formats av inlandsisen med en tydlig stötsida i norr med utbredda hållmarker och med moränavlagringar som har svallats ut i söder och bildat en badvänlig sandstrand. I söder finns även välutvecklade ispressade strandvallar.

4.3 Turism och friluftsliv

Ön är sommartid ett omtyckt besöksmål för båtfolk, här finns bl.a. en populär badstrand i södra spetsen och den orörda naturen stimulerar till upptäcktsfärder. Vid nordöstra delen av ön brukar fritidsbåtar lägga till, liksom ångaren Thor.

4.3.1 Tillgänglighet

Ön nås under den isfria delen av året endast med båt, lämpliga platser att lägga till finns i nordöstra delen och vid badviken i sydväst. Under år med tjock is går det att ta sig till ön över isen.

4.3.2 Känslighet för slitage och störningar

Ön har häckande rovfåglar vilka är känsliga för störning under vår och sommar. Dessutom är hållmarkerna i norr känsliga mot vårdslös eldning.

5. GENOMFÖRDA INVENTERINGAR

Ivarsson, T. 2002. Galtö. (opublicerad översiktlig inventering av naturvärden).

Länstyrelsen i Kronobergs län. 1989. Kronobergs natur. Naturvårdsprogram för Kronobergs län.

Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering. 2002. Galtö utgör objekt med naturvärde.

PLANDEL

6. SKÖTSELOMRÅDEN

Området är indelat i 2 skötselområden, vilka utgår från den markanvändning eller skötsel som skall genomföras.

Skötselområdena är:

1. Galtö
2. Friluftsliv (ej geografiskt område)

Skötselområde 1: Galtö

Beskrivning:

En knappt 7 hektar stor ö i nordvästra delen av Helgasjön. Ön är utsträckt i nordväst-sydöstlig riktning och är 700 m lång och runt 100 m bred. Inlandsisen har format ön med hållar och branta stränder i norr. Ett tunt moräntäcke på mitten av ön och med avlagringar från inlandsisen som svallats ut i sydligaste delen av ön. Detta gör att de nordligaste två tredjedelarna av ön är torr och har en tydlig höjdrygg med höjder på över 10 m över sjöytan. Den sydligaste tredjedelen är plan och fuktig med ispressade strandvallar. Ön täcks främst av granskog som har "naturskogskaraktär". Floran och faunan är intressant med många arter knutna till äldre barrskogar. Öns utsatta läge i Helgasjön och dess geologiska historia påverkar skogen och vegetationen kraftigt. Det utsatta läget har gjort att vissa delar av den äldre barrskogen blåste ner vid stormarna Gudrun och Per. Bedömningen är att stormvirket kan ligga kvar främst med hänsyn till områdets isolerade läge och att risken för spridning av granbarkborrar därmed är minimal.

Bevarandemål:

1. Gammal orörd skog, med stor andel död ved.

Skötselåtgärder:

- a. Fri utveckling. Träd som utgör säkerhetsrisk får fällas/flyttas vid platser där många människor vistas.

Skötselområde 2: Friluftsliv (ej geografiskt område)

Beskrivning:

Idag finns ingen information, eller något iordningställt för friluftslivet. Den norra delen av ön är lättgången och i söder finns en naturlig badplats.

Bevarandemål:

1. Bibehållen upplevelse av orörd gammal skog.

2. Informationstavlor skall finnas på minst två platser.
3. Informationsmaterial om Galtö som finns på plats.

Skötselåtgärder

- b. Uppsättning av informationsskyltar, dels i nordöst och dels vid badplatsen i sydväst. Skyltarna bör innehålla reservatsföreskrifter, information om växt och djurliv, skogens utseende på olika delar av ön och varför skogen ser ut som den gör, stormen Gudruns framfart på ön m.m. Information på skyltar bör vara flerspråkiga.
- c. Framtagande av informationsbroschyr, som bör innehålla liknande information som skyltarna.

7. BRÄNDER, STORM, ÖVERSVÄMNINGAR

Inga åtgärder utföres vid storm, brand eller översvämningar utan dessa företeelser får ses som en naturlig del i den fria utvecklingen.

8. UTMÄRKNING

Reservatsgränsen skall märkas ut enligt Svensk standard (SIS 03 15 22) vilket innebär att gränsmärken sätts på stolpar. Gränsmarkeringarna skall placeras längs stranden så att man kan se dem tydligt från sjösidan.

9. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Uppföljning av skötselåtgärder

Inga speciella uppföljningar av skötselåtgärder behöver utföras.

Uppföljning av bevarandemål

Kommunen ansvarar för uppföljning av målen. Uppföljningen skall ligga till grund för en utvärdering av:

1. om syftet med reservatet har uppnåtts,
2. om skötselmetoderna behöver förändras,
3. om en revidering av skötselplanen behövs.

Gynnsamt tillstånd råder inom reservatet när de uppsatta bevarandemålen nåtts.

Dokumentation och inventeringar som bör göras

1. Stormen Gudruns omfattning och påverkan på ön.
2. En inventering av vedlevande insekter.
3. Ytterligare översiktlig inventering av exempelvis fåglar, växter och insekter som utförs under sommaren, som kan ge mer information om öns biologiska värden och som kan ligga till grund för informationsmaterial.

10. SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Skötselområde	Bokstav	Åtgärd	Tidpunkt	Prioritet 1-3,*
2	b	Uppsättning av infoskyltar	2007	1
2	c	Framtagande av informationshäfte	2007	2

* Prioritet: 1= Högst, 2= Hög, 3= Lägre

11.ANSVAR FÖR SKÖTSEL, DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER, BEVARANDEMÅL OCH GYNNSAMT TILLSTÅND

Växjö kommun har det övergripande ansvaret för reservatet både vad gäller skötsel, dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder, bevarandemål och gynnsamt tillstånd. Miljö- och hälsoskyddsnämnden utövar den operativa tillsynen över reservatets föreskrifter.

12. REVIDERING AV SKÖTSELPLAN

En översyn av skötselplanen bör göras inom 15 år för att bedöma behovet av en revidering av planen. Revideringen berör i första hand riktlinjer och åtgärder.